

© Андрій ЛИСЕНКО

НОВИЙ ПОГЛЯД НА ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ СТОЛИЦІ В ПЕРІОД ОКУПАЦІЇ

[Рецензія на: Київ очима ворога: дослідження, документи, свідчення / Ін-т історії України НАН України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років»; редкол.: Л.В. Легасова (кер. проекту) та ін. – К., 2012. – 504 с.]

70-та річниця визволення Києва спонукала українських істориків до більш детального дослідження життя столиці України в період Другої світової війни. Попередній етап історичних розвідок, який припав на радянську добу, характеризувався упередженим ставленням до дослідження проблем перебування радянських громадян на окупованій нацистами та їхніми союзниками території. Визначені КПРС підходи окреслювали фактично дві категорії населення – борців з окупаційним режимом та зрадників Вітчизни. Відповідно, історики та дослідники не могли вийти за рамки ідеологічної спрямованості, а результатом їхніх пошуків стало дещо одностороннє бачення життя населення в умовах окупації.

Запропонована колективом співробітників Інституту історії України НАН України та науковцями Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» праця є однією зі спроб сучасних українських дослідників об'єктивно, спираючись на значний комплекс німецьких джерел, висвітлити сторінки життя Києва в умовах окупації.

Більшість праць, наявних у радянській та сучасних українській і російській історіографії, висвітлюють вищезгадані проблеми з точки зору радянських громадян або усталених офіційних поглядів. Натомість запропонована колективна праця є спробою розкрити проблеми існування населення Києва з точки зору представників окупаційної влади. Крім того, опубліковані в роботі документи тривалий час були практично недоступними для українських дослідників, а введення їх до наукового обігу дає можливість активніше використовувати комплекс залучених джерел у подальших наукових розвідках і дослідженнях.

На нашу думку, вдалою є структура видання, у якому наукові статті авторів підкріплюються архівними удокументованими наративами. Значна кількість німецьких та інших джерельних фотодокументів дає змогу читачеві більш повно уявити особливості досліджуваної епохи. Актуальності й цінності роботі додає ще й те, що об'єкти для фотографування обирали представники протидіючої сторони.

Частина I запропонованої роботи висвітлює значну кількість конкретних сторінок життя киян у період окупації, зокрема діяльність окупаційної адміністрації, специфіку функціонування органів забезпечення правопорядку нацистського режиму в Києві, культурне та релігійне життя мешканців української столиці, проблеми діяльності представників радянського руху Опору та українського націоналістичного підпілля тощо.

Неабияку допомогу читачеві надасть вдало укладений науковий апарат видання. Список документальних матеріалів та фотосвідчень, іменний покажчик, топонімічний список та перелік умовних скорочень стануть у пригоді користувачу.

Позитивним у виданні є факт поєднання зусиль музейних, архівних та наукових представників для висвітлення об'єктивної картини буденності українців у загарбаному Києві.

Попри те, що зазначена праця далеко не вичерпує всіх проблем висвітлення окупаційного періоду Другої світової війни в історії українського народу, вона стимулює сучасних дослідників далі вивчати та поглиблювати наукові студії з вищезгаданої проблематики. А перед потужним авторським колективом, залученим для написання рецензованої роботи, постає завдання подальших наукових розвідок у цьому напрямі для створення нового наукового доробку, що стане у пригоді не лише науковцям, а й усім, хто не байдужий до історичної минувшини своєї Батьківщини.